

Isó Dorottya:

Rólad van szó! konferencia az emberről, a hitről, az erkölcsről

Mitől keresztény a pedagógia? Van-e különbség vallásoktatás és hitoktatás között? Milyen helyzetben van a mai magyar hitoktatás és erkölcsi nevelés?

Mi az az emberismeret? Hogyan lehetne integrálni az iskolák pedagógiai programjába? Kizárja-e egymást az emberismeret és a hittan vagy éppen fordítva: kölcsönösen javára lehetnek egymásnak?

Az *Embertan, erkölcsstan, vallásstan, hittan a nagyvilágban és hazánkban* címmel a Magyar Pax Romana közösség által Veszprémben tartott konferencián fogalmazódtak meg ezek a kérdések. A konferencia szervezője és házigazdája Kamarás István vallásszociológus volt, akinek munkája révén alakult meg pár évvel ezelőtt a veszprémi Pannon Egyetem Emberismeret és Etika tanszéke.

A bevezető előadást Pálhegyi Ferenc a Budapesti Református Teológiai Akadémia tanára tartotta, aki a keresztény pedagógia lényegét a krisztusközpontúságban ragadta meg. Hangsúlyozta, hogy minden pedagógia kiindulópontja az, hogy hogyan tekint az emberre, milyen emberképe van. Ettől függ ugyanis a nevelői tevékenység. A keresztény pedagógia az embert Isten eltorzult képének látja, akinek nemcsak azokat a kérdéseket kell megválaszolnia, hogy honnan jött és hogyan jött létre, hanem azt is, hogy mi végre teremtett. Nevelői tevékenysége ezért az érték közvetítésben határozható meg. A keresztény pedagógus pásztor, aki őrzi, táplálja és vezeti a rábízottakat. Őrzi a veszélytől, a rossztól, a hamistól, a negatívumoktól, táplálja Isten igéjével, Jézus Krisztus evangéliumával, az értékkel, és bevezeti őket a keresztény életformába, a Krisztus-követés életformájába. Utalt Jézus és Péter feltámadás utáni beszélgetésére (Jn 21.) és rámutatott: Jézus nem azt kérdezi Pétertől, hogy szereti-e a bárányokat, hanem azt, hogy szereti-e őt? S ha igen, akkor ez a szolgálata: legeltetni az ő juhait.

Ez a mondanivaló összecsengett Thorday Attila előadásával, aki a Pázmány Egyetem tanáraként a vallásoktatás és a hittan, a katechézis közötti különbségről beszélt. Úgy fogalmazott, hogy a vallásoktatás ismereteket ad az egyházakról, a vallásokról, a Bibliáról és történeteiről, de a katechézis életformát munkál a gyermekekben, bevezeti őket a keresztény életbe. A vallásoktatás minden gyermek számára nélkülözhetetlen és fontos. Ezt minden gyermeknek tanulnia kellene, és minden iskolában tanítani kellene. A katechézis pedig a vallásoktatás nyújtotta ismereteket felhasználva gyülekezeti környezetben foglalkozhatna a megkeresztelt gyermekekkel. Nem választani kellene tehát a kettő közül, hogy melyiket tanulja a gyermek, hanem a vallásoktatásra épülhetne a katechézis.

Az előadásokat követő kerekasztal-beszélgetések ezeket a témákat járták körül. Többször elhangzott, hogy az ismeretek átadása, bár szükséges, de nem elégséges ahhoz, hogy egy gyermek hitét gyakorló kereszténnyé növekedjen. Elhangzott az is, hogy válaszokat akarunk adni a gyermekeknek, miközben a gyermekek nem is kérdeztek minket. Megfogalmazódott, hogy mennyire eredménytelen volt a hitoktatásban végzett munkánk, hogy ma sokkal nehezebb gyermekekkel foglalkozni, őket tanítvánnyá tenni. Megfogalmazódott, hogy sok külső körülmény is ártott a hitoktatás ügyének. Tudunk-e új perspektívát nyitni, új lehetőséget felmutatni?

A Kamarás István és munkatársai által bemutatott emberismeret és etika tárgy lehetne ez az új perspektíva, ez az új lehetőség! Több, mint 30 éves múltat tekint vissza az a munka, amely mára ebben a tantárgyban kristályosodott ki. Tankönyvek készültek hozzá, egyetemen megszereshető a tanításhoz szükséges szakképesítés, az ország néhány általános és középiskolájában tanítják. A tantárgy keretében a tanulók az emberrel foglalkoznak. Nem ismereteket sajátítanak el, hanem megfogalmazzák saját véleményüket különböző emberi magatartásokról, elgondolkoznak az egyes közösségekről, átélnek emberi helyzeteket, érzéseket, és így jobban megismerik önmagukat, lelki, testi és szellemi szükségleteiket, kapcsolataik mozgatórugóit, megtanulnak kommunikálni. Képességek fejlődnek ki bennük, alakul erkölcsi értékítéletük. Felteszik azokat a kérdéseket, amelyekre azután már a jól képzett katechéta adhatja meg a választ.

A tantárgyat tanító pedagógusok, lelkészek meggyőzően számoltak be tapasztalataikról. De akkor miért nem tanítják minden iskolában ezt a tantárgyat? Oly sok mindent megtanulnak és megismernek a gyermekek iskolai éveik alatt – éppen önmaguk, az ember ismerete volna elhanyagolható? Erkölcsi züllöttségbe süllyedt népünknek óriási szüksége volna rá! Még egyházi iskolákban is volna értelme a hittan mellett emberismeretet tanítani! Elmélyültebb, a lényegét jobban megragadó légkört teremtené a tanulóknak és a tanulók között.

A konferencia evangélikus képviselőjeként, lelkészként és pedagógusként a két és fél napos konferencia alatt megfogalmazódott bennem a gondolat: mennyi nehézséggel küzd egyházunk is a hitoktatás terén! A lelkészek hiányos pedagógiai ismereteitől kezdve, a lehetetlen körülmények között való hitoktatáson át, a kiconfirmáló fiatalokra is tekintve egészen addig, hogy alig marad meg valaki iskolai végeztével a gyülekezet közösségében, főleg nem a gyülekezet aktív tagjaként. Nem kellene tennünk valamit? Nem kellene keresnünk a megújulás lehetőségeit? Nem kellene továbbképzéseket tartani lelkész-hitoktatóknak egyházkerületenként? Nem volna szüksége egyházunknak képzett emberismeret tanárookra, akár lelkész-tanárookra? Nem kellene nekünk is átgondolni az emberismeret nyújtotta lehetőségeket?

Számomra nem kétséges: Urunk biztonnal áldását adná rá!

In print: Evangélikus Élet, 2010.